herpy

PILGIFTFROSKER

Red-backed Poison Frog

Ranitomeya reticulata

Ranitomeya reticulata er en av de minste pilgiftfroskene: bare 13-17 mm, med kobberrød til oransje rygg og blågrå bein med svart nettmønster. Den lever i lavlandsskogen i Amazonas i nordøstlige Peru og østlige Ecuador. I terrariet er den dristig og livlig, men krevende, fordi eggene er vanskelige å finne og ungene er vanskelige å få til å vokse opp.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates reticulatus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**13-17 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Vannskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**1-8**
Klekking	**10-14 dager**
Larvetid	**60-80 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ranitomeya reticulata er en liten, slank pilgiftfrosk. Hannene måler 13-15 mm fra snute til kloakk og hunnene 14-17 mm, og hunnene er som regel rundere enn hannene. Hode og rygg er metallisk kobberrøde, rødbrune, oransje eller gulorange, og ryggen kan være helt uten svart eller ha spredte svarte flekker. Bein, flanker og buk er grå eller blågrå med uregelmessige svarte flekker og nettaktig tegning. Arten er slankere bygd enn de fleste pilgiftfrosker og kan presse seg inn i svært små skjul.

Arten ble beskrevet av George Albert Boulenger i 1884 som *Dendrobates reticulatus* og er siden flyttet til slekten *Ranitomeya*, der den har gitt navn til *reticulata*-gruppen. Artsnavnet betyr nettformet og henspiller på tegningen på beina.

Hudgift: *R. reticulata* lager ikke giften selv. Ville dyr tar opp alkaloider fra små leddyr i føden, trolig særlig maur, midd og biller, og lagrer dem i hudens kjertler. Arten regnes som en av de giftigere i slekten, men giftigheten er likevel beskjeden sammenlignet med de store pilgiftfroskene. Oppdrettede dyr som lever av bananfluer og spretthaler, mangler giften, mens viltfangede dyr kan beholde den lenge. Ikke håndter froskene, og vask hendene etter arbeid i terrariet.

Temperamentet er dristig og lynraskt. Hannene sitter gjerne fritt fremme og kaller med en høy, kort summing som kan vare i opptil 5 sekunder. Froskene kan bli 5-10 år i fangenskap.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Ranitomeya reticulata lever i lavlandsskogen i det vestlige Amazonas. De aller fleste funnene ligger i Loreto i nordøstlige Peru, særlig rundt Iquitos, 150-200 m over havet. Arten finnes dessuten i provinsen Pastaza i Ecuador, 200-340 m over havet, men det er langt færre funn derfra. Den finnes blant annet i naturreservatet Allpahuayo Mishana.

Arten er vurdert som livskraftig (LC) på IUCNs rødliste på grunn av den store utbredelsen. Avskoging, blant annet til trekull, og innsamling til dyrehandelen er truslene som nevnes.

> **Naturlig utbredelse:** Peru og Ecuador.

LEVEOMRÅDE

Ranitomeya reticulata lever i primær og sekundær regnskog og klatrer i den lave vegetasjonen. Rundt Iquitos finnes den i varillales, en åpen skog med lave, spredte trær på sandjord, sammen med *R. amazonica*. Her holder *R. reticulata* seg mest til de tørre delene, mens *R. amazonica* foretrekker de fuktige, og den sitter i vegetasjonen opptil 2 m over bakken. Den holder til nær bekker og dammer og bruker bromelier, men eggene legges på bakken.

Klimaet er varmt og jevnt: årsmiddeltemperaturen i utbredelsesområdet er omkring 25 °C, med et gjennomsnitt på ca. 22 °C i den kaldeste måneden og ca. 28 °C i den varmeste. Arten lever trolig i små grupper på fem-seks dyr, som samles for å formere seg ved slutten av regntiden. Luftfuktigheten i naturen er ikke dokumentert.

Stell

TERRARIET

Et par *R. reticulata* trenger et terrarium på minst 30 × 30 × 45 cm, gjerne 40 × 40 × 45 cm eller større. Froskene klatrer gjerne, så høyden utnyttes.

Innred med et dreneringslag, et bunnsubstrat som holder på fuktigheten og et tykt lag med løv. Kle bak- og sidevegg med kork og plant tett med klatreplanter som *Ficus pumila* og *Scindapsus* samt små bromelier som danner vannansamlinger. Arten er kresen med eggleggingsstedet, og eggene er notorisk vanskelige å finne, så legg ut filmbokser (35 mm) over hele bunnen, både oppå og inni løvlaget. Spretthaler og små skrukketroll i bunnsubstratet rydder opp og er samtidig fôr.

Hold bare ett par. Voksne hunner er ekstremt aggressive mot hverandre og bør aldri holdes sammen, og kamper mellom dyr av samme kjønn er vanlige i små terrarier. En ekstra hann kan av og til gå, men det frarådes. Grupper er bare et alternativ i svært store terrarier på 200 liter eller mer. Unger kan gå sammen i en liten gruppe, men må deles opp når de blir kjønnsmodne. Sett aldri forskjellige arter eller former sammen, så du unngår krysninger.

TEMPERATUR

Hold terrariet på 22-26 °C om dagen og 18-22 °C om natten. Temperaturen må ikke komme over 27 °C over lengre tid, og over 29 °C kan være dødelig. Varme er alltid farligere enn kulde.

Ekstra varme er sjelden nødvendig i en oppvarmet stue; lyset til plantene gir ofte nok. Sett aldri terrariet i direkte sollys, fordi det raskt blir dødelig varmt bak glasset. Mål med et digitalt termometer både nede og oppe. En kjølig hvileperiode er ikke dokumentert for arten.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal ligge på 70-100 %. En god rytme er nesten 100 % morgen og kveld og 70-75 % midt på dagen, slik at terrariet tørker litt opp mellom sprøytingene. Arten tåler kortvarig ned til 50 % hvis den har rent vann å sitte i, men det er en nødløsning.

Sprøyt daglig med osmosevann eller regnvann. Et tåkeanlegg kan med fordel gå tre ganger om dagen i to minutter om gangen, delt i korte støt på ti sekunder med like lange pauser. Sørg for litt luftskifte, slik at det ikke blir stillestående luft som gir mugg.

VANN OG VANNKVALITET

En lav vannskål eller en bromelie med vann i bladhjørnene er nok. Arten svømmer dårlig, så vannet må ikke være dypere enn at den minste frosken kan sitte i det med hode og overkropp over vannet. 1-2 cm er et passende nivå, og skålen må ha en enkel vei opp. Bytt vannet når det blir uklart, og bruk osmosevann, regnvann eller avklort springvann. Amfibier tar opp stoffer gjennom huden, så bruk aldri såpe eller rengjøringsmidler i terrariet; skyll heller med varmt vann.

Rumpetrollene holdes hver for seg i små plastbeholdere på omtrent 10 × 10 × 10 cm med osmosevann, et par eikeblader og en stilk hornblad. Bytt to tredeler av vannet annenhver til hver tredje dag.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

LYS OG UVB

R. reticulata er dagaktiv, og lyset er først og fremst til plantene. Gi 12-14 timer lys om dagen, for eksempel LED fra kl. 8 til 20, og mørke om natten. Det er ikke dokumentert at arten trenger UVB. Velger du likevel en svak UVB-kilde, så sørg for mye skygge, slik at froskene selv kan velge.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Grunnfôret er små leddyr. Unger og de fleste voksne tar flygeudyktige bananfluer (*Drosophila melanogaster*), og store voksne kan også ta den større *D. hydei*. Spretthaler er et egnet mellommåltid, og små skrukketroll kan også brukes. Voksne fôres hver dag eller annenhver dag med så mye at det er spist opp til neste fôring. Unger må ha mat hver dag.

Bananfluer og spretthaler er ikke fullkost alene, så støv fôrdyrene med et mineralpulver med D3 og et multivitamin. Noen vitaminer er skadelige i store doser, så følg produsentens anvisning. Start fôrkulturene før froskene flytter inn: arten er så liten at den er helt avhengig av en stabil forsyning av bananfluer og spretthaler.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

R. reticulata er lynrask og dristig og sees ofte fritt fremme, som om den ikke aner hvor liten den er. Hannene roper fra faste plasser med en høy, kort summing. Pilgiftfrosker har ikke egentlig amplexus; ser man to frosker i noe som ligner, er det ofte to dyr av samme kjønn i strid. Hold derfor øye med aggresjon, særlig mellom hunner.

Froskene bør ikke håndteres. Huden er tynn og gjennomtrengelig, og rester av såpe, krem og olje fra hendene kan skade dem. Skal en frosk flyttes, så lokk den inn i en gjennomsiktig boks, eller bruk pudderfrie hansker. Hvis en frosk slipper ut, må den fanges raskt, for den gjemmer seg og tørker raskt ut.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene er litt større og rundere enn hannene, og det er bare hannen som roper. Unger kan ikke kjønnsbestemmes. Alder ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten; pilgiftfrosker blir typisk kjønnsmodne omkring ettårsalderen. Den sikreste veien til et par er å starte med minst fire unger og la dem finne sammen, men husk å dele dem opp før hunnene begynner å slåss.

PARRING

Arten er vanskelig å få til å yngle og regnes som minst middels vanskelig: dyrene er små, eggene bittesmå, og hunnen er kresen med eggleggingsstedet. Hannen roper med en kort summing i opptil 5 sekunder og nærmer seg hunnen, stryker henne og slikker på henne. Er hun interessert, tramper hun med bakføttene, og de går sammen til et stille sted der eggene legges og befruktes.

Gi paret mange filmbokser og bromelier å velge mellom, både i løvlaget og høyere oppe. Stabil temperatur, høy luftfuktighet og rikelig med fôr er det viktigste. Et spesielt utløsende signal i fangenskap er ikke dokumentert.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

EGG OG RUMPETROLL

Eggene legges i løvlaget, i en filmboks eller i en bromelie, gjerne på et mørkt, vannrett sted. Hunnen legger 1-8 egg om gangen, og leggingene kan være sjeldne.

I naturen bærer hannen rumpetrollene opp i vegetasjonen og setter dem i de små vannansamlingene i bromeliens bladhjørner. Hunnen fôrer muligens rumpetrollene med ubefruktede egg. I terrariet passer de voksne ikke alltid på eggene, og du må regne med å holde dem fuktige og fôre rumpetrollene selv.

Flytt eggene med litt vann og en pipette til en petriskål, og hold dem fuktige ved ca. 24 °C ved å fukte dem annenhver dag. Rumpetrollene holdes hver for seg i små beholdere og fôres med fint malt alge- og fiskefôr.

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter ca. 10-14 dager, og rumpetrollene er normalt forvandlet etter 60-80 dager. Metamorfosen er likevel den vanskelige delen: ved konstant 24 °C kan rumpetrollene få forbeinsknopper etter 42-63 dager og likevel gå til uten å fullføre forvandlingen. Sørg derfor for rent vann, variert fôr og stabil temperatur før du tar egg.

Når forbeina kommer fram, slutter rumpetrollet å spise. Legg et stykke kork på vannoverflaten, så det kan klatre opp, og flytt det til en beholder med stor landdel, mange tørre blader og en liten vannskål når halen nesten er tatt opp.

OPPDRETT AV UNGER

De nyomvandlede froskene er svært små og krever bittesmå fôrdyr. Hold dem i en liten, fuktig beholder med visne blader, kork og en lav vannskål. Fôr daglig med spretthaler og de minste bananfluene, og pudre fôret lett med vitaminer og mineraler. Ungene er vanskelige å få til å vokse opp, og det er en av grunnene til at arten regnes som krevende.

Unger kan gå sammen i en liten gruppe av jevnstore dyr. Når de nærmer seg kjønnsmodning, må du holde øye med aggresjon og dele dem opp i par.

Helse og vanlige feil

R. reticulata er mer følsom enn de fleste artene i slekten, og de fleste problemene skyldes stellet:

- Varme over ca. 27 °C, for eksempel fra sol gjennom et vindu, gir stress, manglende matlyst og i verste fall død. Over 29 °C er livsfarlig.
- For tørt eller for vått og stillestående terrarium gir uttørkede dyr, hudinfeksjoner og mugg.
- Fôrdyr uten vitamin- og mineraltilskudd gir svekkede knokler, særlig hos hunner som legger egg.
- En mager frosk uten rund mage kan skyldes for lite eller for stort fôr, parasitter eller konkurranse. Sjekk at alle dyrene får mat.
- Kamper mellom dyr av samme kjønn, særlig mellom hunner. Hold bare ett par i terrariet.

En frisk frosk har hel hud uten sår eller røde, vattaktige områder, særlig rundt kloakken og på innsiden av bakbeina. Isoler dyret, og oppsøk raskt en veterinær med kunnskap om amfibier hvis det slutter å spise, blir sløvt eller får sår eller hevelser.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.